

RAD U PRODUŽENOM BORAVKU

1. UVOD

Suvremeni način života sve većem broju roditelja nameće potrebu zbrinjavanja djeteta mlađe školske dobi koje nakon redovne nastave odlazi kući i bez nadzora provodi vrijeme do dolaska roditelja. Samostalan boravak kod kuće često izlaze dijete mnogim opasnostima, a strah i briga roditelja za dijete tijekom radnog dana nameću potrebu za organiziranom brigom o djetetu. Škole time dobivaju novu i zahtjevnu ulogu koja od zaposlenika zahtijeva organiziranju skrb za dijete tijekom cijelog dana. Produceni dnevni rad nakon redovite prijepodnevne nastave – **produceni boravak**, jedan je od modela kojim se mogu kvalitetno i sustavno riješiti navedeni problemi, osobito u urbanim sredinama. Nova uloga škole na taj će način biti maksimalno i racionalno iskorištena jer pruža nebrojene mogućnosti djelovanja u svrhu pravilnog razvoja i rasta svakog djeteta u kvalitetnu osobu, korisnu svojoj obitelji i zajednici.

2. OPIS RADA U PRODUŽENOM BORAVKU

Nakon redovite prijepodnevne nastave organizira se produženi boravak u školi za učenike od prvog do četvrтog razreda osnovne škole. Radno vrijeme i organizacija rada u školi mogu biti fleksibilni.

Boravak i rad prema takvom obliku organizira se od 12 sati ujutro do 17 sati poslije podne (dežurstvo po potrebi i nakon 17 sati). Ukoliko je potrebno, škola organizira i jutarnje dežurstvo.

Grupa učenika-polaznika produženog boravka može se organizirati različito:

- homogena skupina učenika istog razrednog odjela (1.a)
- heterogena skupina učenika sastavljena od dva razredna odjela (1.a i 1.b)
- heterogena skupina učenika sastavljena od dva različita razredna odjela (1.a i 2.a)

U homogenom razrednom odjelu rade dva (2) učitelja, jedan prije podne u redovitoj nastavi, drugi poslije podne u produženom boravku. Oba učitelja zajednički programiraju nastavne sadržaje, dogovaraju se o zajedničkim i odvojenim aktivnostima. Svaki sam planira svoje vrijeme, prema Nastavnom planu.

U heterogenom razrednom odjelu timsko planiranje i programiranje obuhvaća tri (3) učitelja. Različitost njihovih pristupa odgojno-obrazovnom procesu valja uskladiti u najvećoj mogućoj mjeri da bi učinkovitost i krajnji cilj – uspjeh, rast i razvoj djeteta, bila maksimalna.

Preporuka je da se učitelj/učitelji koji rade u nastavi svakodnevno dogovaraju i usklađuju svoje aktivnosti s učiteljem iz produženog boravka. Vrijeme za dogovaranje i usklađivanje aktivnosti ne bi smjelo biti kraće od pola sata. Preporuka je da se učitelji izmjenjuju oko podneva.

Stručni tim sačinjavaju i učitelj vjeronauka i stranog jezika pa je poželjno da se i oni uključe u zajedničko planiranje aktivnosti. Svi rade u timu: zajedno planiraju i programiraju sve aktivnosti (godišnje, mjesecno i tjedno).

Učiteljice koje rade u odjelu produženog boravka djeluju jedinstveno, suradnički, dogovorno, sveobuhvatno i integrirano s čitavim razrednim odjelom. Zajedno surađuju s roditeljima

održavaju roditeljske sastanke i pojedinačne individualne razgovore s roditeljima. U ravnopravnom su položaju prema učenicima i roditeljima.

Slijedeći načela kurikularnog pristupa, a u skladu s načelima lokalnog i školskog kurikuluma, unutarnja organizacija nameće svakoj školi odgovornost u kreiranju tjednog i dnevног rasporeda aktivnosti. Svaki učiteljski tim kreator je svakodnevnog rada s učenicima, u skladu sa zakonitostima struke.

3. CILJEVI PROGRAMA

Ciljevi realizacije sadržaja u produženom boravku u skladu su s **općim ciljevima** osnovnog obrazovanja (tri opća cilja)

1. Omogućiti djetetu pun život i otkriti njegove/njezine pune potencijale kao jedinstvene osobe
2. Omogućiti djetetu njegov/njezin razvoj kao socijalnog bića kroz život i suradnju s ostalima kako bi doprinijela/doprinijeo dobru u društvu
3. Pripremiti dijete za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje (učiti kako učiti)

Specifični ciljevi:

- potpun i harmoničan razvoj djeteta
- važnost isticanja individualnih različitosti (svako dijete je jedinstveno; osigurava mu se razvoj svih potencijala)
- fokusiranje na učenje (ističe se važnost onoga što dijete uči i procesa kojim usvaja znanja)
- izmjena mnogobrojnih pristupa učenju
- učenika se nastoji ospozoriti za samostalno učenje
- ističe se radost učenja i potiče motiviranost za učenje
- osvijestiti važnost učenja temeljenog na okruženju
- pismenost (jezična i matematička)
- razvoj osjećaja za hrvatski identitet
- razvijanje duhovne dimenzije života
- europska i globalna dimenzija modernog življenja
- pluralizam, poštivanje različitosti i važnost tolerancije
- funkcioniranje kurikuluma u odnosu na jednakost i korektnost pristupa u obrazovanju
- partnerstvo u obrazovanju
- uloga tehnologije u obrazovanju
- briga o djeci s posebnim potrebama
- temeljna uloga obrazovanja u ranom djetinjstvu
- olakšavanje prijelaza iz nižih u više razrede osnovnog obrazovanja
- uloga rada u produženom boravku u postavljanju uzorka za cjeloživotno učenje

4. KLJUČNA PODRUČJA RAZVOJA

Harmoničan razvoj tijela i duše: zadovoljavanje potrebe za kretanjem i ustanovljavanjem kulture kretanja; popravljanje koordinacije pokreta, osjećaja za ritam i slušanje; komuniciranje s osnovnim postavkama zdravog načina života; utemeljenje osnovnih navika koje služe svrsi; obogaćivanje emocionalnog života; poboljšanje poznavanja samog sebe i drugih; realistična samoevaluacija; jačanje potreba za interpersonalnim vezama.

Lakoća procesa socijalizacije i komunikacije: utemeljenje intelektualnih, emocionalnih i moralnih osobina ličnosti; upoznavanje i uvježbavanje pravilnog ponašanja; jačanje osjećaja jednakosti u vezama; usvajanje praktičnih znanja povezanih s elementarnim građanskim odgojem i svakodnevnim životnim dužnostima.

Utemeljenje osnova jezične komunikacije: postizanje solidne uporabe jezika, usmeno i pisano, temeljnih sposobnosti i vještina; ciljni razvoj mentalnih sposobnosti; utemeljenje vještina za samoučenje i samoedukaciju.

Uz postizanje vještine preciznog i tečnog čitanja, od učenika prvog do četvrtog razreda zahtijeva se razvijanje temeljne vještine interpretativnih, kritičkih i kreativnih čitateljskih vještina i izražajnog čitanja i recitiranja.

Učenje pisanih slova prvi je korak u učenju uporabe pisanih jezika. Automatskom pisanju prethodi učenje oblika i spajanja slova. Učenici moraju biti sposobni dovoljno brzo pisati da pisani koriste kao alat.

Zahtjev razvijanja lijepog rukopisa, ekonomične i uredne organizacije teksta i uporabe standardnih i urednih slova ne sprječava individualne osobitosti rukopisa. Učenici moraju naučiti pisati bez izostavljanja, zamjene ili ispuštanja slova.

Utemeljenje osnova matematičke, logičke i znanstveno-tehnološke pismenosti: aktivnosti kreativnog, jasnog i logičnog rješavanja problema; otkrivanje, redanje, klasificiranje, generaliziranje, skiciranje, računanje i mjerjenje; primjena matematičkih znanja u različitim konceptima; uporaba riječi, brojeva, simbola, grafova, tabele, dijagrama i modela za objašnjenje matematičkih zakonitosti; korištenje prikladnog matematičkog zapisa, matematičke i ostale terminologije vezane uz prirodne znanosti, verbaliziranje – matematički jezik; podupiranje rješenja verbalnom i simboličnom djelatnošću; uporaba informacijsko komunikacijskih tehnologija (ICT); uvježbavanje i razvoj radno-praktično-tehničkih vještina

Kultурно-umjetničko područje razvoja: osposobljavanje za primanje emocionalnih, moralnih i estetskih vrijednosti u literarnim i likovnim radovima, kroz kazališne i kino predstave; čitanje kvalitetne poezije i proze; upoznavanje s klasičnom i prikladnom hrvatskom i stranom literaturom.

Pozornost se obraća književnim, povjesnim i umjetničkim stajalištima bliskim uzrastu učenika.

Igre, šport i rekreacija: stalno zadovoljavanje potreba za kretanjem; igre oponašanja, dječje igre iz narodne tradicije, improviziranje igara u samostalnoj režiji, popravljanje koordinacije pokreta, grupno improviziranje igara popraćeno ritmom, pokretom i mimikom; elementarne igre, momčadske igre, športovi.

Aktivnosti prema odabiru škole: svaka će škola, s obzirom na uvjete koje ima i na zavičajnu (lokalnu) pripadnost, odabirati aktivnosti koje su specifične za njihov kraj ili njihovu školu (u skladu s lokalnim događajima, narodnim običajima ili okolnostima u kojima žive i rade). Primjerice: rad u vrtu ili učeničkoj zadruzi i sl.

U organizaciji je moguće omogućiti učenicima aktivnosti koje uključuju učenje stranog jezika, treniranje nekog športa (uz trenera) ili aktivnosti koje se dogovaraju s roditeljima i koje roditelji dodatno financiraju.

4. SADRŽAJI PROGRAMA

Ostvarivanje ciljeva i razvoj ključnih područja najučinkovitije će se odjelotvoriti usmjeravanjem rada na sadržaje, teme, ključne pojmove i obrazovna postignuća koja su propisana Nastavnim planom i programom (MZOŠ, 2006.) za određeni razred, u skladu sa zahtjevima HNOS-a, a u dijelu vremena predviđenom za pisanje domaćih zadataća, ponavljanje, uvježbavanje i primjenu naučenog. Sadržaje će realizirati učitelj u produženom boravku, ali u dogовору с учителјем који ради у nastави. Stoga je izuzetno važno sve aktivnosti planirati kako bi se postigla koherentnost među odabranim sadržajima i usklađenost djelovanja među učiteljima.

Vrijeme predviđeno za realizaciju ostalih područja valja realizirati u skladu s prethodno navedenim ciljevima rada u produženom boravku, imajući uvijek na umu dob i mogućnosti djeteta.

Kreativnost, inovativnost i učiteljska umješnost maksimalno će doći do izražaja pri odabiru igara, literature, kulturnih sadržaja kao i sadržaja kojima će realizirati zahtjeve za razvojem socijalizacijskih i komunikacijskih te radno-tehničkih kompetencija. Osobitu pozornost treba posvetiti cijelokupnom razvoju djeteta (holistički pristup), u zdravu, samostalnu, radno oспособljenu jedinku koja će u budućnosti svojim znanjem, razvijenim životnim vještinama i stavovima pridonijeti razvoju hrvatskog društva.

5. PODRUČJA I PLAN AKTIVNOSTI U PRODUŽENOM BORAVKU

PODRUČJA AKTIVNOSTI	PLAN AKTIVNOSTI (preporučeno vrijeme u odnosu na 25 sati tjedno, izraženo u postotku)
1. JEZIČNO-KOMUNIKACIJSKO	15%
2.MATEMATIČKO-LOGIČKO,ZNANSTVENO-TEHNOLOŠKO	10%
3. SOCIJALIZACIJA, ODNOS PREMA SEBI, ZDRAVLJU, OKOLINI I RADNIM OBVEZAMA	25%
4. KULTURNO-UMJETNIČKO	15%
5. IGRE, ŠPORT, REKREACIJA	25%
6. PREMA ODABIRU ŠKOLE (u skladu s lokalnim i školskim kurikulumom)	10%

Učenje, odmor i aktivnosti po izboru djeteta i roditelja spajaju se u jedinstvenu cjelinu pedagoških djelatnosti škole.

6. DIDAKTIČKO-METODIČKE SMJERNICE

U skladu s ciljevima i zadaćama koje želimo ostvariti i s razvojnim mogućnostima učenika, preporučuje se izmjenjivati strategije, metode i oblike rada kako bi se djetetu omogućilo da na lak i bezbrižan način uvježbava programom predviđene sadržaje te maksimalno opušteno provodi svoje slobodno vrijeme. Škola mora postati učenikov drugi dom, sa svim obilježjima ugodnog, obiteljskog i prijateljskog okružja.

Važna pedagoška načela učenja temelje se na tome da je:

- motivirajući faktor dječjeg učenja njegov osjećaj čuđenja i prirodne znatiželje
- dijete aktivno u procesu svog učenja
- postojeće dječe znanje i iskustvo temelj je učenja
- dječje trenutačno okružje osigurava kontekst učenja
- u centru procesa učenja je jezik
- dijete je dužno učiti vođenim aktivnostima i metodama otkrivanja
- dijete je dužno uputiti u estetsku dimenziju učenja
- socijalna i emocionalna dimenzija važan je faktor učenja

Načini organizacije i oblici rada:

- kurikularni pristup (umjesto predmetno-satnog)
- integrirano učenje i poučavanje
- multidisciplinarni i kroskurikularni pristup (informacijsko-komunikacijske tehnologije)
- timsko i suradničko učenje
- istraživačka nastava
- iskustveno učenje
- problemska nastava
- projektna nastava
- učenje kroz igru, praksi, učenje za život
- fakultativni programi (jezici, športske aktivnosti)
- tečajna nastava
- izvanučionička i terenska nastava
- izvannastavne aktivnosti

7. UVJETI ZA IZVOĐENJE PROGRAMA (IMPLEMENTACIJA)

Program rada u produženom boravku realizira se u svim raspoloživim prostorijama u školi, uključujući i športsku dvoranu i igralište.

Nastavni proces odvija se u učionici tijekom prijepodnevnih sati, a program rada produženog boravka može se ostvarivati u istoj učionici ili u prostoru koji je prilagođen i opremljen isključivo za ostvarivanje rada produženog boravka (ovisno o postojećim uvjetima u školi).

Za potrebe pravilne i zdrave prehrane učenika valja osigurati prostor za pripremanje i konzumiranje hrane (školska kuhinja i blagovaonica). Tijekom boravka u školi učenicima bi trebalo osigurati doručak, jedan kuhanji topli obrok i poslijepodnevnu užinu. Kako bi se učenicima omogućilo, a učiteljima olakšalo usvajanje pravila ponašanja za vrijeme obroka i pravilnih prehrambenih navika, poželjno je da ti prostori budu ugodni, estetski uređeni i prikladno opremljeni.

S obzirom na to da se radi o maloj djeci (osobito učenicima prvih razreda), bilo bi uputno osigurati strunjače, jastučiće ili krevetiće za poslijepodnevni odmor.

Prostori u kojima će učenici provoditi veći dio dana trebaju biti svijetli, dovoljno veliki, opremljeni audio-vizualnom opremom, didaktičkim pomagalima, malom priručnom bibliotekom i računalom.

Vanjske prostore (školsko igralište) trebalo bi opremiti ljudiškama, klackalicama i sličnim pomagalima.

Za raznovrsne učeničke aktivnosti bilo bi poželjno osigurati dovoljno materijala (papiri, bojice, škare i ljepila, platno, žica, drvo...)

Usvajanje higijenskih navika zahtijeva dovoljnu količinu sapuna i papira te umivaonik za pranje ruku (po mogućnosti ne samo u sanitarnom čvoru).

U opremanju prostora može se aktivno uključiti i roditelje (dijete može donijeti omiljenu igračku, knjigu i sl.)

Za ostvarivanje izvanučioničke i terenske te fakultativne nastave valja predvidjeti dodatna materijalna sredstva (odlazak u kazalište, kino, galerije, na koncerte).

8. PRIMJERI AKTIVNOSTI UNUTAR PODRUČJA (OKVIRNI KURIKULUM)

PODRUČJA	AKTIVNOSTI	PLAN	NAČINI ORGANIZACIJE I OBLICI RADA
	<ul style="list-style-type: none"> • slušanje i govorenje • uočavanje zvukova u prostoru (zvuk, ton, glas) • glasovna analiza i sinteza • analitičke vježbe - rastavljanje riječi na slogove i glasove • vježbanje uporabe malih	Tjedno zaduženje učitelja koji radi u produženo m boravku je 25 sati. Preporuka je da svoje vrijeme planira u preporučen om postotku vremena u	integrirano učenje i poučavanje multidisciplinarni i kroskurikularni pristup timsko –suradničko učenje istraživačka nastava iskustveno učenje

JEZIČNO-KOMUNIKACIJSKO	<p>i velikih tiskanih i pisanih slova</p> <ul style="list-style-type: none"> • čitanje, pisanje, recitiranje • artikulirano i razumljivo govorenje • vježbanje pravilnog naglašavanja riječi i rečenica • pokazivanje emocija izrazom lica • povezivanje neverbalne komunikacije sa sadržajem teksta za vrijeme čitanja i tumačenje govora tijela • situacijska dramatizacija: pozdravljanje, predstavljanje, postavljanje pitanja, izricanje zahtjeva, iskazivanje zahvalnosti • reproduciranje priča uz pomoć lutaka • igranje uloga • glasno čitanje utemeljeno na prirodnom govoru • sudjelovanje u diskusijama i debatama radnih skupina • kritičko i kreativno čitanje 	ukupnoj satnici. 15%	<p>problemska nastava</p> <p>projektna nastava</p> <p>učenje kroz igru, praksi, učenje za život</p> <p>fakultativni programi</p> <p>tečajna nastava</p> <p>izvanučionička i terenska nastava</p> <p>izvannastavne aktivnosti</p>
------------------------	---	------------------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • vježbanje urednog, čitkog i jasnog pisanja • komunikacija s različitim medijima • pravilna uporaba rječnika, dječjih enciklopedija i leksikona • učenje stranih jezika <p>itd.</p>		
MATEMATIČKO-LOGIČKO, ZNANSTVENO-TEHNOLOŠKO	<ul style="list-style-type: none"> • uočavanje prostora i odnosa u prostoru • analiza i sinteza elemenata prostora i površine, oblik, znak • interpretacija informativnih i svakodnevnih tekstova • prikupljanje informacija (putem medija i izvještavanje o prikupljenome) • aktivnosti rješavanja problema u svrhu spoznavanja i razumijevanja zakonitosti • aktivnosti kreativnog, jasnog i logičnog 	10%	integrirano učenje i poučavanje multidisciplinarni i kroskurikularni pristup timsko –suradničko učenje istraživačka nastava iskustveno učenje problemska nastava projektna nastava učenje kroz igru, praksi, učenje za život tečajna nastava

	<p>rješavanja problema</p> <ul style="list-style-type: none"> • otkrivanje redanje klasificiranje generaliziranje skiciranje računanje i mjerenje • primjena matematičkih znanja u različitim konceptima • uporaba riječi, brojeva, simbola, grafova, tabela, dijagrama i modela za objašnjenje matematičkih zakonitosti • korištenje prikladnog matematičkog zapisa, matematičke terminologije, verbaliziranje matematički jezik • podupiranje rješenja verbalnom i simboličnom djelatnošću • primjena usvojenih matematičkih postupaka na drugim matematičkim problemima • uporaba informacijsko komunikacijskih tehnologija (ICT) 		<p>izvanučionička i terenska nastava</p> <p>izvannastavne aktivnosti</p>
--	---	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • uvježbavanje i razvoj radno-praktično-tehničkih vještina <p>itd.</p>		
SOCIJALIZACIJA, ODNOS PREMA SEBI, ZDRAVLJU, OKOLINI I RADNIM OBVEZAMA	<ul style="list-style-type: none"> • implicitno i eksplisitno razvijanje prikladnih moralnih vrijednosti, osjećaja za vlastitu i kolektivnu odgovornost, pozitivnih osobina ličnosti te osobnog kodeksa moralnog ponašanja • vježbanje vještina za samoučenje • odgovorno, temeljito i redovito pisanje domaćih uradaka • usvajanje tehnika samostalnog i suradničkog učenja • učenje i vježbanje pravila ponašanja u razredu, školi i na školskom igralištu • slušanje i slijedenje upute 	25%	integrirano učenje i poučavanje multidisciplinarni i kroskurikularni pristup timsko –suradničko učenje istraživačka nastava iskustveno učenje problemska nastava projektna nastava učenje kroz igru, praksi, učenje za život fakultativni programi tečajna nastava izvanučionička i terenska nastava izvannastavne aktivnosti

	<ul style="list-style-type: none"> • promatranje aktivnosti osoba u neposrednoj dječjoj okolini • sudjelovanje u aktivnostima zajednice • skrb o sebi drugima • uočavanje osnovnih postavki zdravog načina života • razvijanje i unaprjeđivanje zdravstveno-higijenskih navika • učenje i prihvatanje zdravih prehrambenih navika (zdravi jelovnik) • učenje tehnika opuštanja i relaksacije • vježbanje socijalnih odnosa između odraslih i djece i djece i djece • usvajanje praktičnih znanja povezanih s elementarnim građanskim odgojem i svakodnevним životnim dužnostima • učenje prava i odgovornosti u demokratskom društvu 		
--	--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • razvijanje kooperativnosti, odgovornosti, lojalnosti skupini, učenju, • igranje uloge vođe i istraživača • svladavanje umijeća snalaženja u sukobu • diskutiranje i zauzimanje pravilnog stava prema zdravom okolišu • pisanje kritika i ekoloških preporuka • citiranje ekoloških poruka <p>itd.</p>		
KULTURNO-UMJETNIČKO	<ul style="list-style-type: none"> • taktilne, olfaktivne, gustativne aktivnosti • razvijanje osjećaja za ritam i slušanje • povezivanje govora s ritmičkim kretnjama • pjevanje, sviranje • pokret, ples • slikanje, risanje, oblikovanje, dizajn • posjet kazalištima, 	15%	integrirano učenje i poučavanje multidisciplinarni i kroskurikularni pristup timsko –suradničko učenje istraživačka nastava iskustveno učenje problemska nastava projektna nastava

	<p>galerijama, koncertima, kinima</p> <ul style="list-style-type: none"> • upoznavanje nacionalnog blaga i hrvatske baštine • razumijevanje uloge religije u razvijanju društva, osobnih i socijalnih vrijednosti <p>itd.</p>		<p>učenje kroz igru, praksi, učenje za život</p> <p>fakultativni programi</p> <p>tečajna nastava</p> <p>izvanučionička i terenska nastava</p> <p>izvannastavne aktivnosti</p>
IGRE, ŠPORT, REKREACIJA	<ul style="list-style-type: none"> • izvođenje pokreta i suvislih kretnji • razvijanje osjeta gibanja i položaja pojedinih dijelova tijela • igre oponašanja • dječje igre narodne tradicije • improviziranje igara u samostalnoj režiji • popravljanje koordinacije pokreta • grupno improviziranje igara popraćeno ritmom, 	25%	<p>integrirano učenje i poučavanje</p> <p>multidisciplinarni i kroskurikularni pristup</p> <p>timsko – suradničko učenje</p> <p>istraživačka nastava</p> <p>iskustveno učenje</p> <p>problemska nastava</p> <p>projektna nastava</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • pokretom i mimikom • elementarne igre • momčadske igre • športovi 		<p>učenje kroz igru, praksi, učenje za život</p> <p>fakultativni programi</p> <p>tečajna nastava</p> <p>izvanučionička i terenska nastava</p> <p>izvannastavne aktivnosti</p>
--	--	--	---

10% vremena ostaje za realizaciju sadržaja lokalnog i školskog kurikuluma.

Napomena: učitelji kao kompetentni stručnjaci mogu nadopuniti primjere aktivnosti u određenim područjima u skladu s razvojnim zahtjevima i Nastavnim planom i programom, a prema novoj odgojno-obrazovnoj paradigmi koju promiče HNOS.

9. ZAKLJUČAK

Rad u produženom boravku izazov je za učitelje i učenike. Imajući na umu temeljne zakonitosti struke, krajnji cilj (postignuće) i želju da učenik kvalitetno, svršishodno, kreativno i ugodno provodi svoje vrijeme u školi, nebrojene se mogućnosti otvaraju učitelju koji želi ispuniti sve svoje kreativne potencijale.

Prijedlog modela za rad u produženom boravku sastavile više savjetnice za razrednu nastavu:

Sanja Urek, dipl. učitelj
Biljana Petljak Jakunić, dipl. učitelj